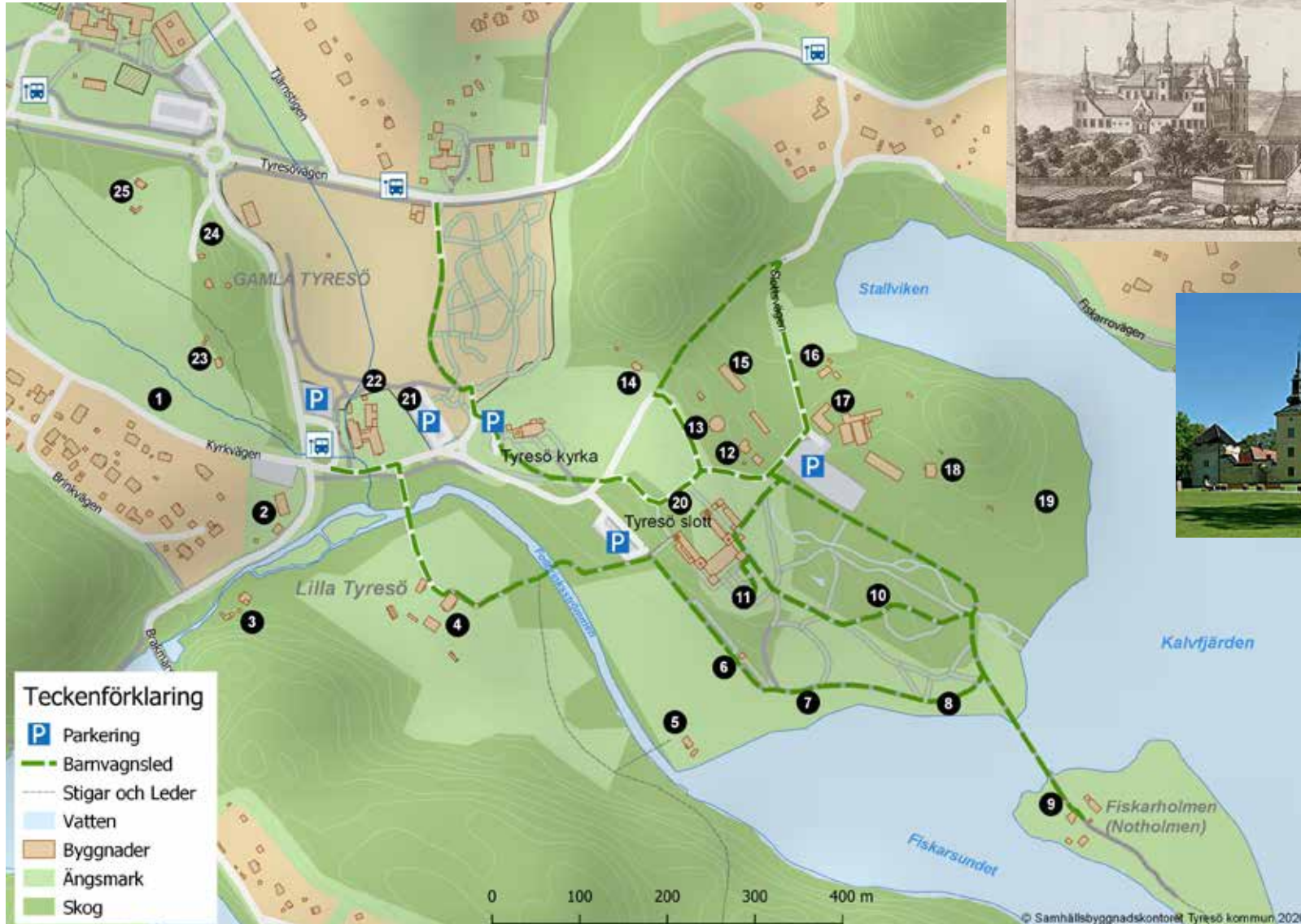

Historien på spåret

TYRESÖ SLOTT OCH KYRKA

TYRESÖ SLOTT OCH KYRKA I ETT KOPPARSTICK
FRÅN 1600-TALET AV ERIC DAHLBERG.

Godset Tyresö var på medeltiden ett av Stockholmstraktens största. Det nuvarande slottet byggdes på 1630-talet av en av landets mäktigaste män, riksdrots Gabriel Oxenstierna. Godset splittrades 1930, då själva slottet och parken styckades av och donerades till Nordiska museet som förvaltar det enligt den siste godsägarens, markis Claes Lagergrens, önskan.

Ta ett blad och gå en promenad!
Till siffrorna hör en kort text.
Grön slinga är barnvagnsvänlig.

1. **Kyrkvägen** är den gamla landsvägen, tidigare trädkantad. Tyresövägen drogs på 1920-talet och buss kom på 1930-talet.

2. **Tyresö bygdegård** byggdes som skola år 1876 med skolsalar i både över- och undervåningen. I huset bodde även läraren. 1955 invigdes nuvarande Tyresö skola vid Tyresövägen och undervisningen flyttade dit.

3. **Strömstugan** vid Follbrinksströmmen är en rest av den livliga industriverksamheten som sedan medeltiden har utnyttjat vattnets kraft i fallet från Fatburen.

4. **Lilla Tyresö** var på 1300-talet en holme med en naturlig vallgrav runtom. Vid cirka 1450 byggde riddaren Gregers Mattson ett stenhus här som sitt säte i ett stort gods. Det vita huset byggdes 1880 och kallas **Prinsvillan**, eftersom Prins Eugen bodde många somrar här. Många av Prins Eugens kända verk har motiv från Tyresö. Den gula **Lakejvillan** är från 1700-talet och har varit bostad åt markisens tjänstefolk. **Handelsboden** som skärmar av mot dalen är nybyggd efter gammal förebild. Vandrarhem har drivits här i många år.

5. **Åliden** byggdes som skogvaktarbostad på 1920-talet. Inspiration kom från hus i franska lantbyar eftersom markisen, den siste godsägaren, vurmade för den franska drottningen Marie Antoinette.

6. **Minneskapell** uppfört till minne av markis Claes Lagergrens första fru, amerikanskan Caroline Russell, och hans vän, Mr How.

7. **Minnessten** efter ett besök hos markisen av en romersk-katolsk kardinal 1923.

8. **Båthus**.

9. **Fiskarbostad**. Fiskaren betalade arrende till slottsherren i natura. Bron byggdes 1923.

10. **Den engelska parken** blev en av landets första och skapades av Fredrik Magnus Piper åt godsherrn Carl Fredrik Scheffer. Den konstgjorda bäckravinen, broar och svängda gångar tillhör den engelska parkens drag.

11. Parterre med **solur** på kolonn med inskriptionen: *Jag räknar de ljusa timmarna blott, däremellan flyr oersättlig tid*".

12, 14. **Bruna husen**, "parkvillorna", byggdes vid förra sekelskiftet åt tjänstefolk hos den sista godsägarfamiljen; kusk, skogvaktare och byggmästare. Tre stora familjer rymdes i varje hus.

13. **Åttkanten** är byggt som sädesmagasin.

15. **Stallet** för arbetshästar, redskap och vagnar. En liten byggnad intill var svinhus.

16. **Smedja**, troligen från 1700-talet och en parbyggnad med tvättstuga åt gårdsfolket.

17. **Handelsträdgården** inryms delvis i en byggnad med grund i 1600-talet. Den välvda entrén leder in till ett före detta stall. I ena delen har inrymt ett kapell som användes innan Tyresö kyrka byggdes.

18. **Trädgårdsmästarebostaden**.

19. **Häst- och hundkyrkogård** finns i skogsdungen mot vattnet. Här begravdes favoritdjuren med egna gravstenar.

20. **Tyresö slott** stod klart 1633, byggt åt familjen Gabriel Oxenstierna. Tyresö socken bildades samma år och mark skänktes till kyrkogården. **Tyresö kyrka** stod klar först 1641 och invigdes med godsherrns egen begravning, en praktfull tillställning med flera tusen deltagare.

21. **Runstenen** är Tyresös enda och avslöjar ett namn: Gunnbjörn. Delar av ett kors visar att Tyresö var kristnat vid denna tid.

22. **Tvättstuga** till Tyresö gård. När tvätten hade kokats och var klar kunde familjerna bada i de stora karen.

23. **Solhem** var lagårdsförmannens bostad, ibland kallat Kobo. En stor ladugård för kor, får och grisar låg tidigare på andra sidan vägen.

24. **Hästebo** var stallmästarens bostad. I det stora stallet mitt emot fanns ett tjugotal arbetshästar på Tyresö gård, som lades ner på 1950-talet.

25. **Tallbacken** byggdes på 1930-talet. Här bodde två kördrängar med varsin stor familj.